

GLASBA

DOMAČA USTVARJALNOST NA LJUBLJANSKIH KONCERTNIH ODRIH. Glasbena dejavnost se običajno ocenjuje po razdobnih sezon, ki pri nas potekajo od nekako sredine septembra pa do konca junija. Poletno vročino in dopuste pestrijo le festivali, ki pa v Ljubljani, vsaj kadar gre za produktivno dejavnost, redkokdaj razburijo duhove. Letošnji baletni bienale je bil izjema z baletnim večerom treh domačih prvič postavljenih baletnih del (Lipovšek, Ukmar, Ciglič). Gre torej predvsem za sezonsko dejavnost nekaj osrednjih ustanov, ki skrbе za glasbeno poustvarjanje glasbenih dobrin poslušalcem, bodisi v koncertnih dvoranah, operni hiši ali pa prek televizijskih ali radijskih sprejemnikov. Ob Slovenski filharmoniji, Koncertni direkciji, Operi in Radioteleviziji Ljubljana torej le še manjši, več ali manj uspešni dodatki h kar obsežnemu programu glasbenih prireditev.

Ker Opera le izjemoma predstavlja domača dela, odpadejo žive izvedbe v glavnem na orkester Slovenske filharmonije. Orkester RTV Ljubljana nastopa javno le poredkoma (njegova glavna skrb so snemanja), Koncertna direkcija pa že zaradi svoje narave in zahtev publike z angažiranjem predvsem tujih koncertantov tako ne more bistveno prispevati k skladateljski beri. Zato se bom ustavil predvsem pri koncertih Slovenske filharmonije.

Kljub enemu, izključno Beethovnovemu abonmaju, na katerem so že v naprej izključene možnosti uvrstitve domačih del, je bila lanska sezona 1965/66 dovolj bogata s prvimi izvedbami in ponovitvami skladb slovenskih skladateljev kakor tudi del drugih Jugoslovancev in mojstrov sodobne glasbe drugih dežel. Osem prvih izvedb domačih del — od teh pa kar štiri na koncertu Pro musica viva, katerega je finančno podprl Sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti SRS in ki ga filharmonija sicer ne bi bila izvedla! — priča o dovolj plodni sezoni. Poleg tega pa še štiri ponovitve že standardnih slovenskih orkestralnih skladb. Božič, Lebič, Jež, Gregorc, Ramovš in Petrič (slednja s po dvema praižvedbama) so prispevali novitete, medtem ko so ponavljali dela Cigliča, Srebotnjaka, Škerjanca in Škerla (njegova 3. simfonija je bila pred tem že krščena v Sarajevu). Ostali Jugoslovani (Bjelinski — Divertimento, Vučković — Človek, koji je ukrac sonce, Kirigin — Skladbe za godala) so lepo dopolnili dokaj pisano sliko današnje ustvarjalnosti v naši državi. Sezona, ki se pravkar pričinja, kaže precej slabšo sliko, saj je pri povečanem številu koncertov slovenskih del manj (šest) in od teh le ena sama prva izvedba (Ciglič — Ekspresije smrti), medtem ko so druga dela ponovitve (Škerjanc, Leskovic, Lipovšek, Švara, Kozina). Izjema je letos večer, kjer bodo izvajali izključno dela pokojnega Marjana Kozine (Balade Petrice Kerempuha, Simfonija), saj kaj takšnega doslej nismo bili vajeni. Očitno je bojazen, da noben domači avtor ni sposoben nositi breme programa celotnega koncerta, doslej preprečevala takšne zamisli. V tem se seveda tudi zrcali naš odnos do svoje ustvarjalnosti, saj si sami že v naprej postavljamo kar najnižjo ceno!

Imena, ki so letos na sporedu, kažejo v primeri z lanskimi očitno močno preorientacijo vodstva SF v korist starejše generacije, ki je večinoma že dosegla ali pa celo preseгла svoj ustvarjalni vrh. Tako bo le morebitni koncert skupine Pro musica viva, ki pa bo letos zaradi zmanjšane dotacije v okrnjeni obliki, prikazal nekaj novitet, to pa seveda še zdaleč ne bo prikaz naše ustvarjalnosti, saj bo na letošnjih sporedih manjkala cela vrsta imen, ki danes s svojim

nenehnim ustvarjanjem dajejo razvoju slovenske sodobne glasbe osnovni ton. Morda se v tem izraža strah pred recenzenti, ki so v lanski sezoni kar najostreje napadali vse, kar ni bilo v skladu s tradicijo in z že zdavnaj zastarelimi akademskimi normami. Dvomim, da bi takšna politika sicer lahko zavrla naravni razvoj glasbene kulture, saj bo ta šla seveda kljub temu svojo pot, očitno pa je simptom provincialne zaprtosti in odklanjanja najnovejših dosežkov.

Če je bilo prejšnja leta osnovno vodilo: na skoraj vsakem koncertu po eno domače delo (izjema so bili le stilni abonmaji — npr. Beethovnov), pa letos en abonma, ki naj bi bil v znamenju Mozart-Brahms, prinaša sicer nekaj jugoslovanskih skladb (Šulek dirigira svojo 5. simfonijo, Danon nam bo predstavil Papandopolovo uverturo Amfitrion, Hubad pa Škerjančevo 5. simfonijo), medtem ko rdeči abonma, ki je sestavljen pretežno iz del impresionističnih mojstrov, ne premore niti enega jugoslovanskega dela! Tudi zeleni abonma v osmih koncertih premore le štiri domača dela (če ne štejemo dubrovniškega klasika Sorkočevića)! Pogumneje je zastavljen oranžni abonma, saj poleg vrste sodobnih del navaja tudi dva slovenska skladatelja — med samo štirimi koncerti (Švara, Kozina)!

Še pripomba na rob: ker je Društvo slovenskih skladateljev letos z naročili za simfonična dela zajelo predvsem starejše skladatelje, bi bilo razumljivo, če bi SF vsaj nekaj teh del, ki trenutno nastajajo, vključila v svoj spored!

Koncertna direkcija Slovenije je v vrsti svojih sicer atraktivnih koncertov postregla le z eno noviteto — Ramovševimi Cirkulacijami za solo harfo. (Klavirski duo Horak, ki je krstil Šivičeve Premene, je priredil koncert v svoji režiji). Ne mislim sicer zmanjševati pomena teh prireditvev, vendar s tem, da poleg Koncertne direkcije le še redkokdo organizira solistične ali komorne koncerte, praktično skoraj izključujemo vsakršno možnost, da bi predstavljali domača solistična ali komorna dela! Komorna glasba, ki je danes v ospredju zanimanja sodobnih skladateljev, se pri nas javno zvečine manifestira le na festivalih v Opatiji, Radencih ali zagrebškem biennialu. Medtem ko prvi festival, ki je izključno nacionalne narave, prinaša kar največ novitet, napisanih v zadnjem času, festival v Radencih celo naroča vsako leto po nekaj del pri naših skladateljih. Žal, pa so vse te prireditve precej oddaljene od Ljubljane in tako praktično skoraj nedostopne vsem, ki bi jih takšna živa glasba zanimala. Izredno zanimanje naše kulturne sredine za občasne koncerte skupine Pro musica viva in Društva slovenskih skladateljev v Moderni galeriji z izključno sodobnimi deli bi lahko spodbudilo organizatorje koncertov za nekakšen cikel Musica viva (ki ga prakticirajo po skoraj vseh večjih mestih pod različnimi naslovi), ki bi v Moderni galeriji našel izredno primerno lokacijo. Morda je moj odnos do našega glasbenega življenja za marsikoga enostranski in krivičen. Vendar se mi zdi, da je kultura naroda, ki želi imeti svojo, neodvisno rast, odvisna predvsem od svojih dosežkov. Še tako bleščeče parade tujih reproduktivcev, ki nam prinašajo seveda le tuje in predvsem že preizkušeno blago, nas kaj lahko potisnejo na raven provincialnosti. Zavedati se moramo, da smo majhen narod in je Ljubljana središče naše kulture. Le sami lahko napravimo nekaj zase, čim manjši pa je narod, tem bolj naj bi se boril za svoj nacionalni obstoj, katerega pomembna sestavina je vsekakor spoštovanje in omogočanje domače glasbene ustvarjalnosti!

Ivo Petrić